

Великобритания в европейския „Индекс на настигането“

Марин Лесенски

Институт „Отворено общество“ - София

В допитване от месец май 2016 г. българските граждани посочват Великобритания като втората най-одобрявана страна като модел за България, изпреварена само от Германия. На въпрос “Според вас, коя от държавите по света се управлява добре и България би трябвало да взема пример от нея?” 27% от анкетиранияте посочват Германия, 13,4% Великобритания, а на трето място е Швейцария с 11,5% одобрение.¹

Въпросът за привлекателността на Великобритания като модел за България може да се търси и в резултатите на „Индекс на настигането“², който измерва и класира постиженията на 35 страни в Европа – страни членки и кандидатки, по 47 индикатора, разделени в четири категории – икономика, демокрация, качество на живот и управление, като се използват точки (от 0-100 най-нисък резултат до най-висок) и класация (от 1-35 най-висока позиция до най-ниска).

Великобритания е на 10 място от 35 страни в последното издание на „Индекс на настигането 2015 г.“. За сравнение другите страни от петте най-големи икономики в съюза, Германия е на 6 място, Франция на 12, Испания на 17, а Италия на 23 място. Следва да се отбележи, че като правило първите места в класацията – в цялостната класация и по отделните категории, се държат от скандинавските страни, Холандия и Люксембург, които изпреварват всички останали.

¹ Изследване на общественото мнение, проведено от Институт „Отворено общество“ – София в периода 22 април - 14 май 2016 г. Изследването е финансирано от Фонда за съпътстващи дейности на Програмата за подкрепа на НПО в България по финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014г. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от авторите и при никакви обстоятелства не може да се приеме, че този документ отразява официалното становище на страните донори и на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Генералната съвкупност се състои от пълнолетното население в България. Извадката е вероятностна и многостепенна – двустепенна гнездова, стратифицирана по административни области (NUTS 3) и тип населено място (град/село). Методът на регистрация е интервю, проведено лице в лице по стандартизирана анкетна карта.

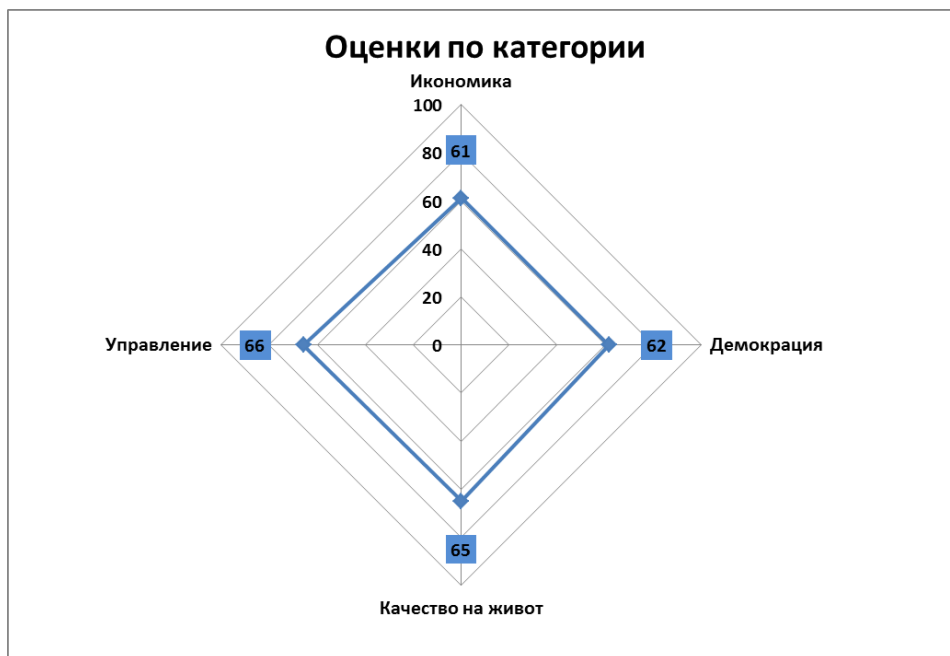
² „Индекс на настигането“ е създаден и се поддържа от Институт „Отворено общество“ – София и е достъпен на www.TheCatchUpIndex.eu. Досега индексът има пет издания от 2011 година насам, което дава възможност да се определят тенденции и модели в процесите на развитие на отделни страни, групи от страни или определени категории.

Петте големи държави в ЕС: цялостни оценки и промяна											
Група	Страна	Точки 2015	Класация 2015	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011
ЕС15+2	Франция	60	12	0	-1	0	0	0	0	0	0
ЕС15+2	Германия	67	6	1	1	2	3	0	0	0	3
ЕС15+2	Италия	47	23	0	1	-1	-2	0	0	-1	-3
ЕС15+2	Испания	52	17	1	0	-1	-3	0	0	0	-2
ЕС15+2	Великобритания	63	10	0	0	1	1	-1	-2	-1	0

Когато се проследи тенденцията на развитие спрямо класацията в предишните четири издания на индекса от 2011 г. до 2014 г. (от 1 най-високо до 35 най-ниско), страната е загубила една позиция спрямо 2012 г., когато е била на 9 място, с две спрямо 2013 г., когато е била на 8 място и 1 позиция спрямо 2014 г., когато е била отново на 9 място. Тоест, през 2015 г. се връща на позицията си от 2011 г. в класацията. Когато се гледа промяната в точките (от 0 т. най-нисък до 100 т. най-висок резултат), вижда се малко подобрение спрямо 2011 г. и 2012 г. и е без промяна спрямо 2013 г. и 2014 г..

Великобритания: промяна 2011-2015 г.										
Категория	Точки 2015	Класация 2015	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011
Цялостна оценка	63	10	0	0	1	1	-1	-2	-1	0
Икономика	61	8	-1	-2	-1	-1	0	0	0	-2
Демокрация	62	11	0	-1	4	3	0	0	1	0
Качество на живот	65	10	0	3	3	1	0	2	2	2
Управление	66	10	1	2	0	1	0	-1	-1	0

Когато се вземат предвид само местата в класациите, то тогава най-успешната категория е „Икономика“, следвано от „Качество на живот“, „Управление“ и „Демокрация“. Ако се вземат оценките по отделните категории, Великобритания има най-висок резултат в „Управление“, последвано веднага от „Качество на живот“, „Демокрация“ и „Икономика“.

Великобритания в "Икономика": промяна 2011-2015 г.											
Група	Страна	Точки 2015	Класация 2015	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011
ЕС15+2	Франция	58	10	0	-2	0	1	-1	-1	-1	1
ЕС15+2	Германия	66	5	2	1	2	4	2	0	1	2
ЕС15+2	Италия	45	22	1	1	0	-1	2	1	-1	0
ЕС15+2	Испания	50	19	2	1	-2	-4	1	-2	-4	-4
ЕС15+2	Великобритания	61	8	-1	-2	-1	-1	0	0	0	-2

В категорията „Икономика“, Великобритания е на 8 позиция, като пада две места спрямо 2011 г., но остава на същите позиции като през 2012, 2013 и 2014 г. За сравнение, Германия е на 5 позиция, като успява да се изкачи спрямо 2011 г. Франция е малко след Великобритания на 10 позиция, но Испания и Италия изостават значително след като постраднаха от икономическата криза.

Великобритания в "Демокрация": промяна 2011-2015 г.												
Група	Страна	Точки 2015	Класация 2015	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	
ЕС15+2	Франция	59	12	2	1	3	2	2	1	2	1	
ЕС15+2	Германия	65	8	1	0	3	1	0	-1	0	0	
ЕС15+2	Италия	48	22	-2	4	1	1	0	1	1	2	
ЕС15+2	Испания	55	17	2	1	1	0	0	-1	-2	-1	
ЕС15+2	Великобритания	62	11	0	-1	4	3	0	0	1	0	

В категорията „Демокрация“, Великобритания е на 11 място, като няма значителна промяна през годините, с изключение на известно увеличение на точките спрямо 2011 г. и 2012 г. Германия е на 8 позиция, а Франция е на едно място след Обединеното кралство.

Великобритания в "Качество на живот": промяна 2011-2015 г.												
Група	Страна	Точки 2015	Класация 2015	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	
ЕС15+2	Франция	64	11	-1	0	0	-1	-2	-1	-1	-3	
ЕС15+2	Германия	68	4	-1	1	2	4	0	2	4	7	
ЕС15+2	Италия	55	16	0	0	-2	-3	0	0	-1	-3	
ЕС15+2	Испания	52	17	0	0	-2	-5	0	1	1	-1	
ЕС15+2	Великобритания	65	10	0	3	3	1	0	2	2	2	

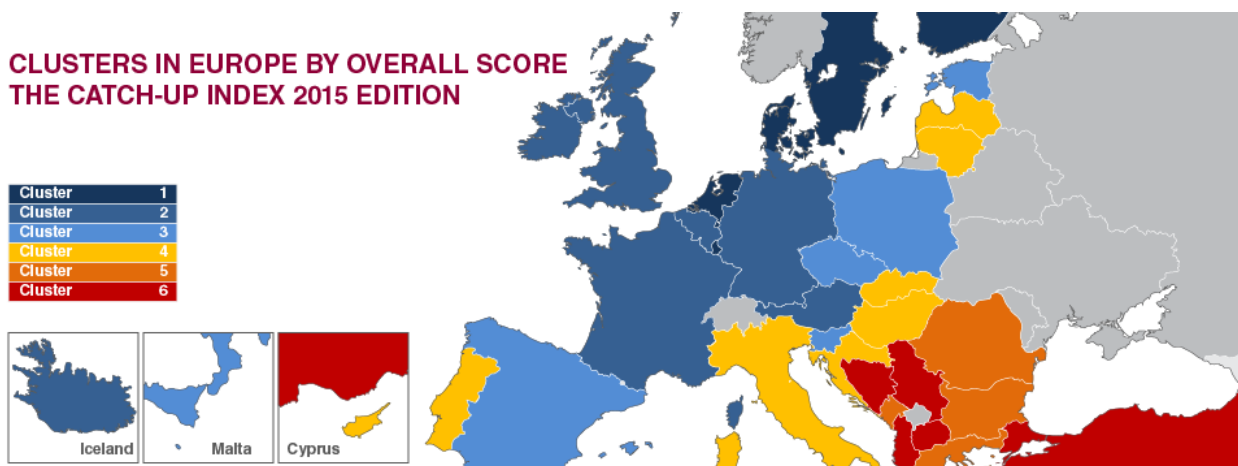
Великобритания е на 10 място в класацията за „Качество на живот“, но там отбелязва напредък спрямо три поредни години – и като позиции и като точки – спрямо 2011 г., 2012 г. и 2013 г. . Германия е на 4 позиция, като успява да напредне значително спрямо 2011 г., 2012 г. и 2013 г. Франция следва Великобритания, а след това са Италия и Испания на 16 и 17 място.

Великобритания в "Управление": промяна 2011-2015 г.												
Група	Страна	Точки 2015	Класация 2015	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	Промяна точки vs 2014	Промяна точки vs 2013	Промяна точки vs 2012	Промяна точки vs 2011	
ЕС15+2	Франция	58	12	-3	-2	-3	-2	0	0	0	1	
ЕС15+2	Германия	69	8	2	2	2	2	0	-1	-1	-1	
ЕС15+2	Италия	40	25	-1	-2	-3	-2	0	0	-2	-2	
ЕС15+2	Испания	52	19	-1	-3	-1	-1	-1	-4	-1	-1	
ЕС15+2	Великобритания	66	10	1	2	0	1	0	-1	-1	0	

В категорията „Управление“, Великобритания е на 10 място, като няма големи промени през годините. Германия води в групата с 8 позиция, след това са Франция на 12 място, Испания на 19 и Италия на 25 позиция.

Мястото на Великобритания според клъстерите в Европа

Клъстерният анализ на резултатите на индекса, разделят страните на шест групи. Отделните клъстери обединяват страни със сходни характеристики според категорията. Клъстерите са йерархични (т.е. страни с най-високи до най-ниски резултати), като някои клъстери са по-близо до други.

Великобритания попада във вторите клъстери както по цялостна оценка, така и по категориите „Икономика“ и „Демокрация“. Страната е в първите клъстери на други две категории – „Качество на живот“ и „Демокрация“. Първите клъстери включват „авангарда“ – като правило скандинавските страни и Холандия. Вторият клъстер е ядрото на Европа, като включва две и или повече от най-големите страни – Германия, Франция и Великобритания. Първите и вторите клъстери са най-близо едни до други и са по-отдалечени от останалите.

Клъстерите имат определени географски модели, които се виждат най-ясно на картата. С най-високи резултати са страните в северната и северозападната част на Европа.

Резултати в отделните индикатори

Когато се подредят индикаторите, които съставят четирите категории в индекса, в случая на Великобритания се вижда, че страната в повечето случаи е сред първите страни или в средата на класациите.

При индикаторите за „Икономика“, Великобритания е на 3 позиция по енергийна ефективност и развитие на пазарната икономика, следвана от заетост и развитие на информационното общество. Страната е сравнително назад по държавен дълг и развитие на транспортна инфраструктура (пътища и магистрали на глава от населението и площ). За сравнение, по отношение на индикатора „Пазарна икономика“ преднина имат само Дания и Ирландия, съответно на 1 място и 78 точки и на 2 място и 75 точки.

Индикатори в "Икономика"		
Индикатор	Точки	Позиция
Енергийна ефективност	70	3
Пазарна икономика	74	3
Заетост	71	4
Информационно общество	78	4
Кредитен рейтинг	71	5
БВП глава/насел.	59	11
R&D	51	13
Държавен дълг	39	17
Транспорта инфраструктура	45	21

В индикаторите за „Качество на живот“, Великобритания е с най-добри постижения в образование, потребление и цялостно човешко развитие и сравнително по-назад в индикаторите за здраве. За сравнение, страните, които имат по-добри резултати в сферата на образованието са Финландия, Естония, Ирландия, Холандия, Полша и Белгия, съответно от 1 до 6 място.

Индикатори в "Качество на живот"		
Индикатор	Точки	Позиция
Образование	63	7
Потребление	72	8
Човешко развитие	68	8
Социални проблеми	60	13
Здраве	61	14

При индикаторите за „Демокрация“, най-добрият индикатор за Великобритания е електронно участие, а сравнително най-назад е в медийна свобода. За сравнение, по отношение на медийната свобода, измервана с индексите на Freedom House и Репортери без граница, по-добри резултати имат страни като Финландия, Швеция, Дания (1 до 3 място) и Естония на 7 позиция.

Индикатори в "Демокрация"		
Индикатор	Точки	Позиция
Е-участие	88	3
Доверие в хората	62	8
Удовлетворение от демокрацията	65	11
Индекси за демокрация	62	11
Глас и отчетност	67	11
Човешки права	62	15
Медийна свобода	53	18

В индикаторите за „Управление“, Великобритания се представя най-добре в качество на регулациите и електронно правителство. Най-проблематична е политическата стабилност, където страната е на 20 позиция сред 35 страни. За сравнение, единствената страна в „Индекса на

настигането“, която има по-добър резултат по отношение на качество на регулациите е Финландия на 1 място и 79 точки.

Индикатори в "Управление"		
Индикатор	Точки	Позиция
Качество на регулациите	76	2
Е-правителство	78	3
Ефективност на правителството	70	7
Върховенство на правото	70	7
Корупция	71	8
Престъпност и конфликти	54	17
Политическа стабилност	50	20